

Finnwatchin kannanotto:

Koronaepidemiasta tuleva lasku jaettava oikeudenmukaisesti, elvytys suunnattava ilmastotoimiin

Koronaepidemia vaatii päättäjiltä toimia yhteiskunnan perustoimintojen turvaamiseksi ja ihmisten välittömän toimeentulon varmistamiseksi. Samalla tulee katsoa kauas, käsillä olevan kriisin tuolle puolelle. Tulevilla poliittisilla toimenpiteillä ei tule pyrkiä palaamaan vanhaan, vaan kääntää kurssi kohti sosiaalisesti oikeudenmukaista ja ekologisesti kestävää hiilivapaata yhteiskuntaa.

Talouden elvytystoimet suunnattava ilmastotoimiin

Koronavirus osoittaa, että ihmiset ja rakentamamme yhteiskunnat ovat haavoittuvia ja riippuvaisia ympäröivistä biologisista ekosysteemeistä. Yksittäinen virus ajoi muutamassa kuukaudessa koko maailmantalouden sekaisin. Emme vielä edes ymmärrä, miten valtavia mullistuksia käsistä karkaava ilmastokriisi saa aikaiseksi, mutta ratkaisuilla on jo kiire. Jos mielimme pysäyttää ilmaston lämpenemisen 1,5 asteeseen esiteollisesta ajasta, muutos vähäpäästöiseen yhteiskuntaan pitää saada aikaiseksi tämän vuosikymmenen aikana.

– Koronaviruksen aiheuttama epidemia ei ole syy hidastaa Euroopan unionin Green Deal -ohjelmaa tai muita ilmastotoimia. Esimerkiksi [Tsekin](#) ja [Puolan](#) pyrkimykset käyttää kriisiä tekosyynä ilmastotoimien vesittämiselle tulee torjua päättäväisesti.

– Epidemian aiheuttamat talousvaikeudet tulevat vaatimaan Euroopan keskuspankilta ja jäsenvaltioilta elvytystoimia, jotka tulee ohjata ilmastotoimiin. Myös Suomen tulee elvyttää taloutta ohjaamalla varoja ilmastotoimiin. Tällaisia hankkeita voivat olla esimerkiksi massiiviset investoinnit uusiutuvan energian tuotantoon, jolla voidaan tulevaisuudessa mahdollistaa kokonaan hiilivapaat teollisuuden prosessit ja raaka-aineiden kemiallinen kierrätys.

– Elvytystoimien lähtökohtana tulee olla visio hiilivapaasta kiertotalouteen pohjautuvasta yritystoiminnasta. Elvyttävät toimenpiteet tulee sitoa uuden teknologian käyttöönoton mahdollistamiseen sekä olemassa olevan yritystoiminnan muuttamiseen ilmastokestäväksi. Pitkällä aikavälillä tulee tavoitella luonnonvarojen käyttöön kytkeytyvän talouskasvun sijaan vakaata, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää talousjärjestelmää.

Hyvinvointiyhteiskunnan oikeudenmukainen rahoitus turvattava

Hyvinvointivaltion merkitys kansalaisten perusoikeuksien, turvallisuuden ja terveyden takaajana on kirkastunut epidemian aikana entisestään. Nyt on huolehdittava siitä, että hyvinvointivaltion toiminnot pystytään jatkossa rahoittamaan oikeudenmukaisesti. Lasku koronakriisiin vastaamisesta ei saa langeta yhteiskunnan heikoimmille, vaan vahvimpien tulee ottaa suhteellisesti enemmän taloudellista taakkaa kantaakseen. Kaikkien tulee osallistua hyvinvointivaltion ylläpitämiseen maksukykynsä mukaisesti.

– Verovälttelyyn tulee puuttua ottamalla käyttöön OECD:n veropohjan rapauttamista ja voitonsiirtoja koskevan BEPS-ohjelman suositukset. Käytännössä tämä tarkoittaa [korkovähennysrajoitusten kiristämistä ja tasevapautuksesta luopumista](#). Myös [väliyhteisölaki](#) ja yleinen [veronkiertopykälä](#) tulee korjata.

– Lisäksi kaikkein rikkaimpia ja hyvätuloisimpia suosivat veropohjan aukot tulee sulkea. [Epäoikeudenmukainen](#), kansantaloudellekin haitallinen [listaamattomien yhtiöiden osinkoverojärjestelmä](#) on korjattava, ja Suomeen on säädettävä yksityishenkilöitä koskeva [arvonnousuvero](#).

– Verovälttelyä kitkevien toimien ohella katse tulee suunnata myös yhteisöveroon: sen avulla verorasitusta voidaan kohdistaa oikeudenmukaisella tavalla niille, joilla on eniten maksukykyä. Talousvaikeuksien kanssa painiviin yrityksiin yhteisövero ei vaikuta, sillä veroa maksetaan ainoastaan voitollisesta tuloksesta. Suomen yhteisöverokantaa on laskettu vuosien mittaan useaan otteeseen, ja se on nykyisellään sekä OECD- että EU-maiden keskiarvoa alhaisempi. Nykytilanteessa tälle ei ole perusteita. Suomen yhteisöverokanta tulee nostaa takaisin vuotta 2014 edeltäneelle tasolle. Euroopan unionin tasolla Suomen tulee ajaa vähintään 25 prosentin minimiyhteisöverokantaa itsenäisen yritysverojärjestelmän uudistusta tarkastelevan komission [ICRICT:in suositusten](#) mukaisesti.

– Euroopan unionissa tulee ottaa käyttöön digivero, jolla varmistetaan suurten kansainvälisten digiyritysten verotus sillä aikaa, kun OECD:ssä tapahtuva kansainvälisen yritysverojärjestelmän uudistustyö on kesken. OECD:n hankkeita koko yritysverojärjestelmän uudistamiseksi tulee samanaikaisesti jatkaa.

Ihmisoikeudet ovat moraalinen kompassi mullistusten keskellä

Kansainvälinen ihmisoikeusjärjestelmä luotiin kaiken politiikan perustaksi reaktiona toisen maailmansodan mullistuksiin ja kauhuihin. Maailmaa nyt ravistelevat kriisit – koronaepidemia, epävakaa taloustilanne sekä ilmasto- ja biodiversiteettikriisi – eivät ole syy heikentää ihmisoikeusjärjestelmää, vaan vahvistaa sitä entisestään.

Kansainvälinen työjärjestö ILO on [arvioinut](#), että koronaviruskriisin myötä jopa 25 miljoona ihmistä voi menettää työpaikkansa. Alityöllisyys ja työssäkäyvien köyhien määrä lisääntyy. On tärkeää, että kriisin jälkeenkin syntyvät työpaikat ovat ihmisarvoisia. Tämä tarkoittaa, että kansainvälisesti tunnustetut työelämän oikeudet toteutuvat kaikille työntekijöille, mukaan lukien siirtotyöntekijät, naiset ja epätyypillisessä työsuhteessa olevat työntekijät.

– Suomi on kansainvälisesti ottanut paikan yritysten ihmisoikeusvastuuta edistävänä maana. Suomen EU-puheenjohtajuuskaudellaan lanseeraama yritys vastuun [Agenda for Action -ohjelma](#) otettiin innostuneesti vastaan. Suomen tulee jatkaa sitovan yritys vastuusääntelyn edistämistä EU-tasolla ja säätää kansallinen [yritysvastuulaki hallitusohjelman mukaisesti](#). Yritysvastuulaki vahvistaa ihmisoikeusjärjestelmää ja edesauttaa puuttumista globaalien tuotantoketjujen riskeihin tukien samalla kotimaisen tuotannon kilpailukykyä. Koronaepidemia on osoittanut, että tällä voi olla vaikutusta myös kansallisen huoltovarmuuden ylläpitämiseen.